

HANDLOWY, PRZEMYSŁOWY I ROLNICZY.

DNIA 17 MAJA.

№ 37

ROKU 1848.

KOMMISSJA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH, i DUCHOWNYCH.

Dostrzegłszy tak z przedstawionych sobie bezpośrednio, jako też i składanych przez rządy gubernjalne prośb fabrykantów o udzielenie im licencji na rozmaite materiały za clem niżonóm, że ciż fabrykanci często bardzo starają się o uzyskanie licencji wtedy dopiero, kiedy towary ich są kwestjonowane na komercach, reskryptem z dnia 11/22 września r. z. polecił uprzedzić wszystkich fabrykantów, którzy z licencji takowych korzystają, iżby się wcześniej o uzyskanie onych, przed sprowadzeniem przedmiotów z zagranicy i nadejszeniem takowych na komory celne, starali.

KOMMISSJA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH i DUCHOWNYCH.

Uwładamia, że targi na wełnę odbędą się w roku bieżącym w terminach, miejscach i sposobie, dotąd corocznie praktykowanych, to jest: w Kaliszu, w d. 10/28 maja i trwać będzie dni trzy, w Warszawie, w d. 3/15 czerwca i trwać będzie dni cztery, w obu miejscach licząc to przypaść mogące święto.

Wagi i pomosty na dni trzy przed rozpoczęciem targu urządzone będą.

Deputacja Jarmarczna w tymże czasie czynności swoje rozpocznie, i ułatwienia tak producentom jak i kupującym zapewnić będzie się starała.

Wełna na targ przywożona powinna być opatrzona w świadectwa pochodzenia, że jest krajową i że pochodzi z owiec zdrowych i z miejsca w którym zaraza na owce, ani na bydło nie istniała.

Świadectwa te na papierze stepłowym ceny kop. 7 1/2 spisane i przez Wójta Gminy lub Burmistrza miasta (z wyraźnym oznaczeniem gminy v. miasta, powiatu, gubernji), przy wyciśnięciu pieczęci urzędowej za rzetelność poświadczone, oddawane będą officialistom miejskim do ekspedycji wełny w rogatkach wyznaczonym, nadto w celu dokładniejszego skontrolowania wełny krajowej, wyrażoną być ma ilość wełny na centnary i funty, licząc sto funtów na centnar.

Zapewnionóm nadto zostaje aby wełna bez odprowadzania do komory, zaraz na rogatkach ekspedjowaną była. Lecz zarazem prowadzący wełnę zechcą przy ekspedycji takowej na rogatkach wskazywać miejsce, gdzie taż wełna do sprawdzenia wagi ma być od rogatki przez konwojującego strażnika przystawioną.

Gdy jak wiadomo wełna w kraju produkowana, stanowi jeden z najważniejszych przedmiotów handlu wywozowego, przeto zwraca się uwagę właścicieli o wczarą, na staranne mycie owiec, klasyfikowanie ich przed strzyżką i pakowanie wełny ostrożnie bez targania, tak w wańtuchy nie przenoszące 13-tu kamieni jako wielkości w handlu

pospolicie używanęj. Mianowicie też nie należy mieszać wełny ze zdrowych owiec z wełną opadłą lub oskubaną.

Nadto wańtuchy nie powinny być łatane, ani szyte na zewnątrz, gdyż to wzniesia obawę przy wychodzie za granicę, czyli wełna w drodze przepakowaną nie została, lub ianą z niezdrowych owiec zastąpioną nie była.

Wiadomo zaś, że od powyższych uwag zależą korzyści lub straty producentów, i powiększanie coroczne konkurencji lub odstręczenie nabywców.

Mowa J.W. Wiorogórskiego, Kontrollera Jeneralnego Królestwa i Prezesa Komisji Umorzenia Długu Krajowego, miana na publiczném sprawozdaniu z czynności Banku Polskiego d. 6 maja r. b.

Panowie! Kommissja Umorzenia Długu Krajowego, wierna obowiązkom włożonym na siebie przez Instrukcję Rady Administracyjnej z dnia 10/28 września 1833 r., rozciągała ścisły i nieprzerwany dozór i kontrolę nad częścią umorzenia długu krajowego, oraz nad obiegiem biletów Bankowych w ciągu całego roku 1846, a następnie obraz czynności Bankowych wraz z inwentarzem i sprawozdaniem za tenże rok 1846, na przeszloroczném posiedzeniu publiczném przez Bank podany, sprawdziła we wszystkich szczegółach z należytą dokładnością.

„Takie działanie Kommissji i ztąd nabrane przeświadczenie się, już to o stanie mienia Bankowego, już też o wypełnieniu warunków i zobowiązań organizacją zasadniczą Banku wymaganych, posłużyły tejże Kommissji za podstawę do objawienia w tém miejscu należnego poświadczenia w następującej osnowie i w takim porządku, w jakim mieć chce instrukcja powyżej wzmiankowana, a mianowicie:

„Skarb Królestwa wniósł do Banku regularnie w oznaczonych terminach i w całości, summy budżetem na zaspokojenie długu krajowego przeznaczone.

„Losowania pożyczek dopełnione zostały ze ścisłym zastosowaniem się do wydanych przepisów, podług wskazanych planów i zaw sze w obecności Kommissji Umorzenia.

„Należności przypadające wierzycielom długu krajowego, czy to w kapitale, czy prowizji, były im płacone regularnie i ze wszelką gotowością, a dopełnione wypłaty udowodnione zostały dostatecznie przed Kommissją Umorzenia.

„Fundusz dla wierzycieli nie zgłaszających się, a przez pisma publiczne wzywanych po odbiór swoich należności, okazany został Kommissji Umorzenia, jako nietykalny w Kassie Bankowej i w gotowości zachowany.

„Depozyta opieczętowane zgodnie z księgami roku upłynionego i ze sprawozdaniem, zapisane zostały wnie do nowych ksiąg i do inwentarza.

„Przy odbytej rewizji Skarbcu, Kassy i Składow Bankowych, przekonała się Kommissja Umorzenia, że depozyta opieczętowane,

zachowane są nie naruszenie i z użyciem przyzwoitych środków do bezpiecznego onych przechowywania.

„Fundusze bankowi powierzone w kapitałach i depozytach nie opieczetowanych, oraz summach przekazowych, a w tytule III obrazu wykazane, wynoszą rubli 15,556,356 kop. 26; atoli wpośród tej summy mieszczą się pozycje, które z mocy upoważnień dla instytucji Bankowej służących, nie należą do rzędu funduszków w każdym czasie wypowiedzialnych, i pokryte są albo dostatecznym kredytem obrotowym, albo-li też zupełnie bezpieczną lokacją hipoteczną, jakoto: depozyta instytucyjne rubli 1,635,635 kop. 37 1/2, fundusz Certyfikat lit. A. rubli 727,740, i kapitały instytucyjne rs. 3,921,396 k. 32 i pół, razem rubli 6,284,771 kop. 70. Po wyłączeniu więc tej kwoty, pozostawało funduszków wypowiedzialnych za sumę rubli srebr. 9,301,584 kop. 56. Na pokrycie tego posiadał Bank z końcem roku 1846 w tytule V. lit a, papierów publicznych wylosowanych za rubli 402,005 kop. 83; w tytule V. lit c, papierów publicznych procent przynoszących za rubli 8,217,612 kop. 29; w tytule VI. gotowizną rs. 1,738,636 kop. 29, razem rub. 10;358,254 kop. 41. Zatem nietylko że fundusze Bankowi powierzone znalazły zupełne w wartościach rozrządzalnych pokrycie, ale nadto przewyżka wynosząca rs. 1,056,669 kop. 85, przedstawia fundusz więcej aniżeli wystarczający na przelanie do Skarbu osiągniętych w ciągu roku czystych zysków, w kwocie rubli 492,911 kop. 72 1/2.

„Tak inwentarz, jako też stan czynny i bierny Banku, w obrazie jego czynności wykazany, zgodny jest z bilansem, w księgach roku upłynionego zamieszczonym i z dowodami i do ksiąg nowych r. 1847 został wernie przeniesionym.

„Bank przedstawił w inwentarzu ocenienie majątku swojego, w ogólności według uznanej przez siebie rzeczywistej wartości pojedynczych aktywów. A chociaż nie ma dotąd uformowanego kapitału rezerwowego, do utworzenia którego tém konieczniejsza uczuwać się daje potrzeba, że ten stanowiąc powinien źródło dla zastąpienia z niego zachodzić mogących przypadkowych ubytków na wierzytelnościach, ubytków, które z natury rzeczy przy obrotach kredytowych niekiedy wydzierać się muszą; to wszelako Bank nieprzesztawał każdorocznie wierzytelności swoje, o ile tylko na nich przewidywać się dawał niedobór, doprowadzać stopniowo do wyrazu prawdziwej wartości, a to przez użycie na ten cel przewyżki zysków otrzymywanych od kapitału zakładowego nad stopę normalną.

„Ocenienie tego rodzaju aktywów w nominalnej wysokości, pozostawił Bank, co do niektórych i to takich tylko pozycji, gdziebydź z powodu wytoczonych, a nie ukończonych dotąd processów, bądź z powodu niedoprowadzonej jeszcze do zupełnego skutku egzekucji lub sprzedaży służących na zabezpieczenie przedmiotów, cyfra odzyskać się mającego na tej drodze funduszu, stanowczo oznaczyć się nie dała.

„Kommissja Umorzenia, w oczekiwaniu coraz skuteczniejszego postępu w realizacji lub ukonsolidowaniu wierzytelności Bankowych, czy to na drodze dobrowolnych układów z rozłożeniem spłacenia należności na raty, e y też na drodze egzekucji sądowej ma nadto to przekonanie, że przewyżka zysków otrzymywanych każdorocznie od kapitału zakładowego nad stopę zasadniczą, przewyżka, która przy tak silnem i obfitem ze strony Rządu zaopatrzeniu Banku w środki kredytowe, zawodną być nie może, potrafi, i to w niedługim przeciągu czasu, dostarczyć dostatecznego funduszu na pokrycie w każdym przypadku cząstkowo tylko okazać się mogącego niedoboru i na niektórych jedynie aktywach bankowych; i na tej to zasadzie przyjęta podane przez Bank ocenienie inwentarza za właściwe, a tém samem uznała, że jak wysokość kapitału Bankowego nie uległa zmniejszeniu, tak też zyski i superaty Banku w kwocie rub. 402,911 kop. 72 1/2 wyrównyujące 5-mu procentowi na własność Skarbu przelane, i z wyplaty przed Kommissją Umorzenia udowodnione, przechodzą w istocie wysokość kapitału zakładowego.

„Zyski i superaty powyższe osiągnięte zostały z następujących źródeł, jakoto: z prowizji od pożyczek i zaliczeń rs. 889,372 k. 65 i pół, z zysku na papierach publicznych rs. 1,415 kop. 37; na skupowaniu papierów publicznych rub. 13,442 kop. 59 1/2; na skupowa-

niu wexli rs. 19,052 kop. 45 1/2; na różnicy kursu rs. 4,417 kop. 14 i pół; na kommissje od świadectw depozytowych rub. 12,961 kop. 92 z zysków nadzwyczajnych rub. 7,497 kop. 1 1/2; razem rub. 948,189 kop. 15 1/2. Od czego potrącając wydatki: na opłacenie procentów od kapitałów i depozytów Bankowi powierzonych rub. 361,808 kop. kop. 77 1/2; na koszta administracyjne rub. 164,893 kop. 80; na koszta handlowe i opłatę depozytowego rs. 15,608 kop. 75, straty na niedoborach rub. 2,966 kop. 10 1/2, razem rub. 545,277 kop. 43; okazał się więc czysty zysk, jak w obrazie wykazany, rub. 402,911 kop. 72 1/2.

„Ilość wypuszczonych w obieg Biletów Bankowych zwiększoną została w roku 1846 o sumę rub. 2,000,000. Zwiększenie takowe wypływa z Najwyższego Ukazu daty 2/14 lipca 1845 r., przez który łaskawością Monarszą dla polźwignienia rolnictwa, tego najważniejszego kraju naszego przemysłu, wyznaczony został fundusz do udzielenia pożyczek na dobra prywatne ziemskie.

„Obrót ten szczęśliwie pomysły, o ile błogie dla kraju rozlać może skutki, o tyle korzystnym i dogodnym okazać się powinien dla samej instytucji Bankowej, chociażby nawet, jak tego życzyć należy, rozprzestrzenionym został na skali coraz rozleglejszej; jeżeli bowiem z jednej strony bezpieczeństwo hipoteczne dla samego kapitału jest najzupełniejsze, to z drugiej także strony zapewnioną została i łatwość i regularność zwrotów na raty rozłożonych.

„Kommissja Umorzenia, oceniając takowe niezaprzeczone korzyści, upatruje w tém i tę znakomitą jeszcze dogodność, że właśnie ta operacja, jako po-za obrębem uposażenia Bankowego związana, a zatem nie wchodząca w poczet funduszków mających przynosić roczny dochód obowiązkowy od kapitału zakładowego Banku, mogłaby snadnie posłużyć do utworzenia kapitału rezerwowego, o którym powyżej powiedziano, a to przez zachowanie w depozycie Bankowym, przynajmniej w pierwszej połowie perjodu dla tychże pożyczek określonego, opłacanych przez dłużników prowizyj zamiast przelewania ich jako zysk Bankowy do Skarbu.

„Emissja tej zwiększonej o sumę rub. 2,000,000, ilości Biletów Bankowych, oparta na posiadaniu w Kassie Bankowej zawsze dostatecznym zapasie brzęczącej monety dla wymiany, ma nadto najzupełniejsze, a nawet podwójne zabezpieczenie: raz na hipotece szczerogółowych dłużników co do pewności dostatecznie zžadanej, a powtóre, na funduszu w papierach publicznych procentowych i łatwych w każdej chwili do zrealizowania, które Bank w zamian za otrzymane Bilety złożył w odpowiedniej wartości do depozytu na zastaw, pod klucz Kommissji Umorzenia.

„W ogólności wymiana Biletów Bankowych w obiegu będących, odbywała się regularnie i ze wszelką gotowością do czego Bank posiadał zawsze większy, aniżeli nawet przepisy wymagają, zapas monety srebrnej, bo wynoszący w końcu roku sumę rubli 1,385,726 kop. 29.

„Bilety Bankowe poszukiwane były więcęć aniżeli srebro. O czém przekonywa szczupła ich przy końcu roku pozostałość w Kassie Bankowej, wynosząca rubli 354,910; a jeżeli i ta jeszcze kwota przewyższa pozostałość roku poprzedniego, to przyczynę tego przypisać można tylko zachowaniu tego funduszu dla właścicieli ziemskich, którzy z powodu nieułatwionych do końca roku formalności hipotecznych, przyznanej sobie pożyczki odebrać nie zdążyli.

„Wpośród zakładów stanowiących własność Bankową, najznakomitsze zajmują miejsce: magazyn zbożowy w Nowym Dworze i zakład machin na S. Icu. Obydwa te zakłady wyobrażają w inwentarzu Bankowym kapitały znacznej wysokości, to jest: pierwszy na sumę rubli 856,562 kop. 32; drugi na sumę rubli 1,278,103 kop. 26.

„Kommissja Umorzenia uważa za obrębem swojej atrybucji i możności, ocenienie z ogólniejszego stanowiska, czyli jakie ze wzniesienia tych dwóch zakładów, pod względem ożywienia handlu i przemysłu, rezultaty albo już osiągniętemi zostały, albo w przyszłości osiągniętemi być mogą, jak niemniej wyrzec nie jest w stanie, czyli cele gospodarstwa krajowego zyskały na tém, że taka masa kapitałów wprowadzoną jest w kanał tego rodzaju operacji Bankowej,

a wyjęta została z ruchomego krążenia kredytowego; ale ogranicza się tylko na postrzeżeniu pod względem leczebnego rezultatu. A znajdując, że dochody otrzymywane tak z jednego jako i drugiego zakładu, w żadnym nie zostają stosunku z kapitałem na nie wyłożonym, nie przestaje zwracać uwagi swojej na zachodzącą potrzebę, albo zruchowienia tych kapitałów i przywrócenia ich właściwemu według ducha instytucji Bankowej obrotowi kredytowemu, albo obmyślenia środków pomocniczych, przez któreby zakłady takowe użytecznie zostały w stosunku więcej do wartości swoich przybliżonym.

„W końcu Kommissja Umorzenia nie może odmówić dzisiejszemu składowi Banku tego świadectwa, że w ciągu całego roku, z którego niniejsza zdaje się sprawa, odbywał czynności swoje sumiennie, ze ścisłym zachowaniem wydanych sobie przepisów, i z należytą o całość funduszów Bankowych starannością, tak, iż działaniem swoim nie naraził Banku na najmniejszą stratę, że żadnego z funduszu jego pieczy i obrotowi powierzonych, nie odwrócił od właściwego przeznaczenia, i że żadna skarga z jakiegobądź względu przeciwko Bankowi do Kommissji Umorzenia zanesioną nie była.

„Uwagi jakie się Kommissji Umorzenia nastęrczyły przy sprawdzeniu inwentarza, przesłane zostaną Bankowi do załatwienia lub wyjaśnienia, i rapport z czynności przez Kommissję Umorzenia dopełnionych, złożonym będzie N. PANU, a to w porządku przepisanim w § 3. tyle razy wzmiankowanej tu instrukcji.“

KILKA SŁÓW o MIERZWIE.

(Dokończenie).

Owczarnie, jak wiadomo, nie są brukowane: uryna i ropa wnikają w ziemię i obracają ją z czasem w doskonały nawóz: można się o tym przekonać w starych zwłaszcza budynkach; bywało, iż o 3 przeszło stopy kopana w nich ziemia, mocny zapach amoniaku wydała. Jest to zbytek, którym gardzić nie należy.

Mierzwa bydłeca, już z natury swęj, już i z tego względu, że najwięcej bydła rogatego trzymamy, jest najważniejszym źródłem nawozu. Tęm więcęj starania dołożyć potrzeba, ażeby żadnego użytecznego pierwiastku nie utracić. Podaję tu wzór okólnika, który celowi temu z korzyścią odpowiedzieć może. Ułożenie jego jest proste i mało kosztów pociąga.

Miejsce wybrane na okólnik przed oborą, zrównane być powinno z powierzchnią podwórza; spód jego cembrowany lub glina mocno ubita wyłożony, zniżać się lekko powinien z dwóch stron ku środkowi. Obszerność jego zależy będzie od ilości bydła, wielkości obory; w każdym przypadku wysokość złożonego gnoju nie ma trzech łokci przechodzić. Z obory na glinie brukowanej ściekać powinny krytymi rynsztokami wszelkie odchody ciekłe ku okólnikowi. Na około tegoż, rynsztok otwarty i czysto utrzymywany, prowadzić ma wszelką urynę i ropę do studni głębokiej w środku okólnika wykopanej i mocnym dębowym rusztem przykrytej. Przykrycie ze wszech stron jest korzystne. Takowa krata strzeże od wypadku, ułatwia przejazd wozów; z drugiej strony możność składania gnoju nad samą studnią nie dopuszcza mrozu do znajdującego się w niej płynu i wstrzymuje ulatnianie gazów. Zewnątrz otwartego tego rynsztoka powinna być usypana grobelka na $\frac{2}{3}$ łokcia szeroka, dla wstrzymania ropy i niedopuszczania wód. Grobelka ta na 6 najwięcej cali, wysoka lekko się na dwie strony zniżać powinna, by przystępu wozom nie utrudniać. W studni byłaby pompa: w czasie letnich skwarów rozlewać należy płyn w studni zawarty po okólniku według potrzeby za pomocą małych korytek jedno w drugie wsadzanych i na coraz niższych kobylicach położonych. Przy nadmiarze odchodów ciekłych, co zwykle przy gorzelniach się dzieje, wywozić je można na pole w beczkach zwyczajnych do polewania używanych, lub też z korzyścią użyć ich do kompostów. Na ułożenie gnoju w okólniku największy wzgląd mieć należy. Mierzwa powinna być wynoszona co tydzień i starannie składana tak, aby powierzchnia jej, ile być może,

rowną była. Brzegi jej powinny być prostopadle ścięte jak mury jakiego budynku; by uniknąć ciągłego przykrywania starego gnoju świeżo wyniesionego z obory, należy podzielić całą przestrzeń okólnika na 2 lub 3 oddziały i takowe stopniowo zapelnąć. Lekki pokład okruszyn torfowych lub ziemi za każdym wyniesieniem mierzwy, utrudni ulotnienie gazów; samo przez się rozumie się, iż zbyteczne ziemie sypanie niepotrzebnieby kosztą zwózki o wiele powiększyło.

Przy racjonalnem ułożeniu stajennego okólnika zaszyłyby niektóre odmiany. Różnica ta zależałaby na wydrążeniu miejsca na okólnik przeznaczonego i wykopaniu w pobliżu studni wyczerpanej. (*) Wiadomo jest, że gnój koński mocno i raptownie fermentuje, co pociąga za sobą zniszczenie najsilniejszych pierwiastków. Idzie więc o to, aby za pomocą częstego i obfitego polewania nagłą tę fermentację zatrzymać można; a że konie zwykle suchą paszą karmione, mało uryny wydają, brak ten odchodów ciekłych wodą zastąpić wypada. Dodanie rozcieku z siarczanu żelaza, kwasu siarczanego rozpuszczonego w wodzie, lub siarczanu wapna czyli gipsu, zamieniłoby w siarczan amoniak łatwo bardzo ulatniający się przy wysokiej temperaturze. Gnój takowy po dwóch lub trzech miesiącach równie jest tłusty jak gnój bydłecy. Za pomocą tej operacji gnój ten po większej części zaniebany i mało ceniony w stanie, w jakim go pospolicie zostawiamy, odzyskałby ważność, którą mu słusznie przypisują wzorowi rolnicy Szwajcarii i Belgji.

Mówiliśmy, iż najlepiej jest sprowadzać odchody ciekłe do studni w okólniku wykopanej dla polewania zeschniętego gnoju. Zdarza się wszelako, iż uryna bydłeca do osobnego dołu ścieka, skąd ją na pole wywożą. Mówiąc o urynie w ogóle, starał się dowieść, iż sfermentowana i zgnila uryna nie ma tyle sily ile świeża z powodu, iż uryn zamienia się na węglan amoniaku: jeżeli więcę przeschody jakie gospodarskie, pilniejsze jakie potrzeby, lub czas, nie pozwalają świeżą wywieść urynę i niezwłocznie ją zorać, można zatrzymać w niej ten węglan, dotaczając gipsu, kwasu siarczanego, wodosolnego, a najkorzystniej fosforanu wapna.

Staranny i troskliwy gospodarz nie powinien przestawać na trzech tych głównych źródłach mierzwy. Uwaga jego zwrócona być powinna w ogóle na wszystko, co tylko przez skład swój i za pomocą fermentacji może dostarczyć połom części mineralnych, które re rośliny wyczerpują. Użycie źródeł tych przybocznych więcęj wymaga starania jak kosztów; korzyść ztąd wynikająca nadto widoczna, aby ją wyjaśniać trzeba było. W tym celu wykopuje się w centralnym punkcie podwórza, na 12 lub więcęj stóp głęboka studnia, moeniami deskami opatrzona, do której sprowadzić należy, bądź krytymi rurami, bądź otwartymi rynsztokami; bądź też za pomocą rąk ludzkich, wodę deszczową nasyconą odchodami po podwórzu rozrzuconemi; odchody płynne z gorzelni, kukrowni, olearni lub browaru, pomyje, wodę do prania użytą, mydlowiny, ekskrementa ludzkie (**) i tysiączne inne przedmioty w alkalia obfite. Do téjże studni wrzucać potrzeba wszelkie ścierwo po zdechłych i zabitych zwierzętach (**)

(*) Mocne ubicie gnoju wyrzuconego ze stajni szczególnie jest tu potrzebne. Kolor biały, który w gnoju stajennym znajdujemy, pochodzi ze zbytku suchości, z działania powietrza i okazuje za silną fermentację.

(**) Troskliwy rzadca lub ekonom nie powinien szcędzić napominania, groźb, a zwłaszcza ciągłego dozoru, by raz na zawsze przelatać lenistwo chłopów, a szczególnie kobiet. Nie dosyć wystawić porządne budki na ten cel przeznaczone, trzeba jeszcze przypilnować, aby użytymi były, samo ochędstwo tego wymaga. W wielu miejscach we Francji przelamano wstręt niepojęty ludzi z gminu, naznaczeniem kary pieniężnej za każde nieustuchanie w tym względzie: jest to przykład, do którego wartoby i u nas się zastosować. Spód budki tych powinien być wymurowany i często wodą zalewany; by spadzisto wykopaniem kanałami, ekskrementa z łatwością do studni kompostowej spływać mogły.

(**) Hez to bydła zakupujemy bez żadnego użytku przy zdarżającym się na nieszczęście dość często pomorze.

po poprzedniem posiekaniu na drobne kawałki. W głębi studni pływać powinna skrzynia przewrócona, kamieniami przywalona. Niedopuszczenie powietrza sprawia, iż się ściervo to nie psuje, tylko w otaczającym go płynie rozpuszcza tak, iż ostatecznie zostają tylko kości, które później zmelone, z równą korzyścią użyte być mogą. Niech w studni będzie pompa, której spód ściśniętą i mocną kratą zabity, nie przepuści włókna lub osadu mogącego rurę zatknąć i wciąganiu płynu przeszkadzać. Na około takowej studni, ziemia ma być mocno ubita, z lekkim spadkiem ku otworowi. Na niej ułożą się stogi z tego wszystkiego, co zawierać w sobie może części mineralne do polepszenia gruntu zdać się mogące. Ilość tych przedmiotów większą jest w każdym gospodarstwie niż się zdaje; zebranie ich dobrej woli i dozoru tylko wymaga. Darni, słoma porozrzucana po podwórzu, stara trzcina, mech, sadze, zielska, trawy i chwasty starannie przed miesiącem sierpniem skoszone, by ziarna ich dojrzeć nie mogły, liście, popiół, wyrzutki kuchenne i tysiączne inne rzeczy, których przewidzieć nie można, lub które w tej chwili na myśl mi się nie nasuwają, wszystko to zebrane, zwiezione, składać się powinno w stogi jak najmocniej ubite. Za pomocą pompy polewać się mają po kilkakroć razy na dzień. Masa takowa zagrzeje się, parować będzie; za piątym dniem wyda mocny zapach mierzwy, a fermentacja tak będzie silną, iż po krótkim czasie temperatura środka stogów dojdzie do 60°. Dwunastego lub piętnastego dnia części roślinne dostatecznie rozłożone, służyć mogą za nawóz; jeżeli zaś są drewniaste, lepij jest w stogach zostawić je przez miesiąc cały. Najgłówniejszym warunkiem tej operacji jest, aby płynu do polewania nie brakuje; w takim przypadku użyć można wody, w której rozpuścić potrzeba nieco kwasu siarczanego lub innej jakiej gryzącej substancji.

Interesa prawie całkiem ustały i w ogóle tylko obrócono ze 100 łasztów pszenicy i 16 łasztów żyta po pełnych cenach zeszlotygodniowych. Dziś sprzedano partję 50 łasztów pszenicy i małą partję lnianego siemienia, ale tak kupca jak i ceny w tajemnicy zachowano.

WIADOMOŚĆ

O cenach targowych praktykowanych po miastach w gubernji Warszawskiej

Wymienienie miasta	Pszenica		Żyto		Jęczmień		Owies		Groch		Kartofle	
	rub.	k.	rub.	k.	rub.	k.	rub.	k.	rub.	k.	rub.	k.
Częstochowa 4 maja	4	80	3	45	3	30	1	80	4	50	1	50
Gombin 5 maja	3	30	2	85	2	70	1	35	3	—	1	35
Kalisz 2 i 5 maja	3	28 1/2	2	78 1/2	2	46	1	62	4	6	1	50
Łęczyca 28 kw. 5 maja	3	30	2	70	2	40	1	50	3	—	1	35
Piotrków 7 maja	4	50	2	85	2	85	1	42 1/2	4	20	1	65
Rawa 5 maja	3	90	2	70	2	70	1	35	4	20	1	50
Wieluń 9 maja	3	60	2	70	2	55	1	35	3	60	1	20
Włoc. 1 5 i 8 maja	3	15	2	70	2	10	1	50	2	25	1	5

Do wszystkich tych robót, tak około okólników, jak do tego rodzaju kompostu użyć potrzeba rozgarnionego urzędnika, któremu by wyłącznie dozór był oddany nad wynoszeniem gnoju, układaniem jego, polewaniem i zbieraniem potrzebnych materiałów.

Nie podajemy sposobu tego obchodzenia się z mierzwą za jedynie dobry do użycia; mogą być i inne skuteczne, byleby następującym warunkom zadosyć uczyniono:

1. Staranne zebranie odchodów ciekłych i ropy gnojowej;
2. Niedopuszczenie zbytnej fermentacji;
3. Złojeńnienie zgubnego wpływu powietrza, słońca i deszczu na mierzwę;
4. Racjonalne i na ogólnych prawidłach chemji oparte użycie części roślinnych i mineralnych, które ziemia wydała, a które pomimo to, bez korzyści dla roli zdala od niej butwieją.

KURS GIEŁDY WARSZAWSKIEJ.

Dnia 16 maja 1848 roku.		ŻĄDAJĄ		DAJĄ	
		R. sr.	kop.	R. sr.	kop.
1. WEXLE					
Berlin 100 talarów	2 M.	—	—	99	—
Gdańsk 100 talarów	2 M.	—	—	98	45
Hamburg 300 b. m. k.	2 M.	150	—	—	—
Londyn funt sterlin.	3 M.	—	—	—	—
Lipsk 100 talarów	2 M.	—	—	—	—
Moskwa 100 rub. sr.	1 M.	100	25	—	—
Petersburg ditto.	1 M.	—	—	100	—
Paryż 300 franków	2 M.	—	—	—	—
Wiedeń 150 zlr.	2 M.	—	—	—	—
Wrocław 100 talarów	2 M.	—	—	—	—
2. MONETY.					
Rosyjskie Imperjały		—	—	—	—
Holender. dukaty nowe		3	25	3	15
ditto stare ważne		—	—	—	—
Frydrychsдоры Pruskie		—	—	—	—
Rosyjskie assygnaty		—	—	—	—
Austrjackie bilety bankowe za 150 zlr.		—	—	—	—
3. PAPIERY.					
Oblig. Skarbowe za 100 rs.		60	—	—	—
Listy zastawne nowe białe daw. 4% rs.		14	31	14	26
" " " nowe za 100		—	—	—	—
Obligacje udziałowe na 300 zlp.		—	—	—	—
Obligacje cząstkowe na 500 zlp.		—	—	—	—
Certyfikaty Banku lit. B na 200 zlp.		—	—	—	—
Serje wylosow lit. na — zlp.		—	—	—	—
Dowody Kom. Centr. Likw. zlp. 100		—	—	—	—

WIADOMOŚCI HANDLOWE.

ZBOŻE.

Wrocław 12 maja. Pszenica biała, 50—53 do 56 sr. gr., żółta 48, 51 do 53 sr. gr., za szefel, żyto 32, 35 do 37 sr. gr. jęczmień 20, 31 do 33 sr. gr., owies 20, 22 do 24 sr. gr. Dowozy na targ bardzo małe ale i kupców mało.

Londyn 8 maja. Dowozy w ciągu tygodnia mierne. Dziś na targu dość było osób, i więcej pokazało się chęci do kupna; jednakże posiadacze ziarna, nie zniżyli żądań swoich, interesa bardzo ograniczone. Owies o 6 pensów na kwarterze wyżej płacono.

Gdańsk 10 maja Przystań tutejsza zablokowana jest, ale spodziewają się, że nasza *Amazona*, w towarzystwie francuskiego parostatku *la Reine*, mającego sześć armat, a tu od jesieni na sprzedaż wystawionego, potrafi odpędzić okręt duński, albowiem bardzo słabo ma być obsadzony.

W ciągu upłynionego tygodnia mieliśmy ciągle niepewny czas, to zimno to wilgoć, a często deszcze. Zimna jednakże tak mocne nie były żeby szkodliwie wpłynąć mogły na młode rośliny, i zasiewy. Wczoraj za i dzisiaj znówu pojawiło się ciepło.

Wartość kuponu kop. 24